

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju prezemka dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 - Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 - Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) - Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnine na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 - Rokopisi se ne vračajo

Čemu zopet kongres?

Ob pozivu na viničarski kongres se nekateri povprašujejo, čemu zopet kongres! Saj nimajo kongresi nikakih dalekosežnejših posledic in tudi potrebni niso, tako nekako trde.

I.

V neki tovarni blizu Ljubljane pride soliden delavec, — družinski oče, žena mu je tik pred porodom, — ponižno k svojemu šefu ter ga prosi, da bi mu zvišal plačo. Zaslužil je na uro 3.50 Din. Šef ga ne pogleda, ampak se obrne k svojemu uradniku z ukazom, da naj zabeleži, da je ta delavec v roku 14 dni odpuščen.

V delavsko institucijo prideta dva delavca in prosita za posredovanje, ker sta bila brez odpovedi takoj odpuščena. Zastopnik te institucije vpraša dotično tovarno o povodu takojšnjega odpusta, pa dobi odgovor od vodstva, da je odslovilo delavca vsled tega, ker je doznalo, da sta komunisti.

Pa bo rekel kdo: »Ti podjetniki so materijalisti, pa so takšni.«

II.

Organizacijo obišče brezposelni delavec in prosi za podporo. Toda ni bil organiziran. Ko ga vprašajo, zakaj ni postal sodelujoč član organizacije, predvsem ker je somišljenik, izjavi: »Naš šef je vsakega delavca odpustil, če je zvedel, da je organiziran.« Ta delavec je pošten, zanesljiv. Uslužben je pa bil v tovarni, kojega voditelji so včasih radi poudarjali, da so prepričani katoličani.

V neki tovarni, kjer so odločivne osebe tudi ljudje, ki pravijo, da so katoličani, je zaposlenih do 100 delavcev, vsi somišljeniki. »Priatelj, zakaj se ne organiziraš?«, ga vprašam. Pa mi odgovori, da je moral vsak delavec podpisati reverz (izjava), da se ne bo organiziral. V nasprotnem slučaju da pa ima pravico delodajavec, da ga takoj odpusti.

Do 40.000 viničarskih družin visi v zraku, gladnih, razčepanih, njihov delež je le delo. Njihovi delodajavci so vinogradniki, od katerih najmanj polovica priznava krščanska načela. Toda oni so bogati, njihov delavec nima pa niti najpotrebnejših pogojev za ekzistenco.

Malodušnež bo rekel: »Tudi katoliška družba je gnila.«

III.

Res? V neki vinorodni fari je kaplanoval kaplan Andrej. Glavni dohodek je imel iz vinograda. Njegov hribček so obdelovali vedno eni in isti delavci, plačeval jih je pa dvakrat bolje kakor drugi vinogradniki. Kaplan Andrej je točno zapisoval vse izdatke. Ko je prodal vino, je potegnil črto, pa je videl, da ima precejšen dobiček. Skliče svoje delavce, pa jim reče: »Dragi, toliko smo pa napravili dobička« in ga je bratovsko z njimi delil.

V sosednji fari je pa služboval kaplan Anton. Tudi ta je imel manjši vinograd. Njegov sosed je bil pošten bajtar Jakob, imel je veliko družino, pa nobenih dohodkov. Kaplan Anton je izročil svoj vinograd v oskrbo tega batarja. Ko je bil pridelek pod streho, mu je izročil polovico, povrhu pa še povrnil izdatke za galico in druge vinogradske potrebščine.

V industrijskem kraju je propadlo več podjetnikov, vsled česar je bilo na cesti večje število delavcev in so gledali s strahom v svojo bodočnost.

Pa pride župnik Matija, zbere brezposelne in ustanovi delavsko podjetje, katero je sprejelo v svoje okrilje skoraj vse brezposelne.

IV.

Stoji, da gredo delodajavci po načrtu za tem, da onemogočijo popolne in strunne organizacije. Istotako stoji, da korakajo katoliški podjetniki v isti vrsti z ostalimi kapitalisti. Dejstvo pa je tudi, da tudi ostala naša katoliška družba nima tistega živega ognja, ki požge vsako izkoriščanje in krivico. Zato ni čudno, da so večkrat tudi najboljši in najbolj verni med proletarci zbegani in osupnjeni. Ravno vsled tega so potrebni kongresi — mobilizacija najbednejših. Na takih zborovanjih spoznajo, da so tudi oni važen činitelj v človeški družbi, da pa ne pomenijo ničesar vsled tega, ker so razbiti in razkosani. Na teh mobilizacijah se pouče, da jim bo družba dala le toliko, kolikor bodo iz nje izsilili, in da bo ta družba delala v smislu njihovih zahtev le takrat, če bodo usposobljeni, da jo nadzirajo in da prej ali slej stopijo na njeno mesto. Na zborovanjih hočemo dokazati, da je edina rešitev proletarskih mas na podlagi načel Križanega in da se bo ta cilj dosegel tem prej, čim bolj junaško bo korakal proletarec v smeri Križa.

V tem je tudi vsa skrivnost, da je mogla obdržati Jugoslov. strokovna zveza vedno eno in isto linijo, dočim se je vse okrog rušilo. Napadali so jo marksisti, vladni režim jo je utesnjeval in zapostavljal, toda ostala je neupogljiva.

S kongresi bi pa tudi radi opozorili katoliško javnost, da je sodelovanje v boju za pravice proletarijata najbolj pereče in najvažnejše. Je njiva, katera se še da obsejati z dobrim semenom. Toda sejavec je premalo. Premalo je duha Andrejev, Tonetov in župnikov Matij. Kdor je duševno dovolj močan, bo šel z nami.

Zbor zaupnikov SLS.

V nedeljo dopoldne ob pol 11. uri je zboroval v dvorani Narodnega doma v Celju zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke. Zaupnikom, ki so dvorano napolnili do zadnjega kotička, je burno pozdravljen načelnik stranke dr. A. Korošec podal izčrpno poročilo o političnem položaju. V svojem govoru se je najprvo spomnil slovenskih bratov, ki trpe preganjanje pod fašistovskim režimom v Italiji. V nadaljnjem govoru je pojasnil položaj napram različnim govoricam o vstopu SLS v vlado. Izjavil je, da je trenutno nihče ne vabi v vlado, pač pa so bila le splošna, predhodna in neobvezna pogajanja. O vstopu v vlado je dr. Korošec rekel, da ne samo, da želimo v vlado, ampak hočemo in zahtevamo, da pridemo Slovenci v vlado, kajti država, v kateri živimo je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, vsled česar niti tu ne smemo biti zastopljeni. Ker je pa bil doseđani režim naperjen proti razcvitu in dobrobiti Slovenije, se vstop v vlado dosedaj še ni izvršil, ker SLS čuti vso odgovornost za posledice, ktere bi sledile, ako bi stranka pod takim obiležjem vstopila v vlado. Vstop v vlado je mogoč le pod poštenimi pogoji in ki odgovarjajo načelom strankinega programa.

Govor dr. Korošca je bil sprejet z burnim pritrdjevanjem. Po navdušeno sprejeti zaupnici dr. Antonu Korošcu in predlogu, ki daje Jugoslovanskemu

klubu proste roke za bodoče parlamentarno delo, so se vršile volitve, pri katerih je bil z velikim navdušenjem izvoljen za strankinega načelnika dr. Korošec, za prvega podnačelnika pa dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani. Po volitvah je bila sprejeta zahvala bivšemu podnačelniku Bogomilu Remcu, nato pa protest proti zatiranju bratov v Italiji in resolucija, v kateri se zahteva razpis občinskih volitev v Ljubljani in uveljavljenje čistega proporca v volivnem redu za volitve v občinska zastopstva v Sloveniji. Zbor je sprejel tudi predlog o izpremembi strankinega poslovnika, katerega naj vodstvo izdela in sprejme najkasneje v treh mesecih, ki naj velja potem do prihodnjega zbora zaupnikov, kateri bo o poslovniku končno sklepal. Po govorih o potrebi agitacije za časopisje je predsednik posl. Sušnik zaključil zborovanje z zahvalo zaupnikom in z bodrilnimi besedami za vztrajno delo v dobrobit celokupnega slovenskega naroda.

Političen pregled.

Radikalna stranka je začela resno obravnavati spor med Pašičevo in Uzunovičevu skupino. Pašiču se je posrečilo, da se pobotavajo radikalni prvaki, ki že par let niso govorili drug z drugim. Zdi se, da bo Pašič na vsak način zopet dosegel tisto moč v radikalni stranki, kot jo je imel prej in da se bo povrnil na upravo države.

Parlament razpravlja o malo pomembnih stvareh. Finančni minister je predložil skupščini novi proračun, ki znaša 12 milijard 700 milj. Din.

Gnila Evropa.

Pred kratkim je bil v Bologni zopet izvršen napad na Mussolinija. Pravijo, da ga je hotel ustreliti 16-leten fant. Gotovo pa še ni. Atentator je pogodil samodržca v prsi, toda rani ga ni. Kajti nadvse priljubljeni Mussolini nosi pod obleko jeklen oklep. Dejstvo je, da so razmere v Italiji zelo napete in da so ure Mussoliniju tako rekoč že štete. On je premagan. To sam priznava. Kajti, ko bi ga res obdajala ljubezen ljudstva, ne bi se posluževal takih sredstev, kakor se jih je. V svoji borbi za življenje in smrt je posegel po zadnjem sredstvu: Proglasil je obsedno stanje nad celo Italijo.

Fašisti so sklenili sledeče zakone:

Na predlog pravosodnega ministra Rocco je odobril ministrski svet zakonski načrt, ki uvaja smrtno kazen. Ta načrt pride še pred parlament. Smrtni kazni zapade po tem načrtu vsakdo, kdor izvrši napad na kralja ali regenta, kraljico, prestolonaslednika in šefa vlade. Ta zakon ostane v veljavi pet let in je retroaktiven za one procese, ki so v teku. Nadalje predvideva zakonski načrt sledeče kazni: 1. Kdor pripravlja ali načeljuje uporu proti državi, se kaznuje z ječo 15—30 let. 2. Kdor s tiskom zagovarja ali ščuva k uporu, se kaznuje z ječo 5—15 let. 3. Kdor skuša obnoviti razpuščena društva ali stranke z zaporom 3—10 let. 4. Kdor izven države razširja tendenciozne vesti o razmerah v Italiji in s tem škoduje kreditu države z ječo 5—15 let. Če je obsojen in contumaciam, izgubi državljanstvo in se mu zapleni imetje. Zločine, ki jih predvideva ta zakon, sodi posebno sodišče po vojaški in vojni proceduri. Sodišče je sestavljeno iz predsednika, ki je general v armadi, in pet miličnih častnikov. Sodnike imenuje vojni minister.

Poleg tega so razpustili vse stranke. Ta korak pomeni boljše vsem najhujše vrste. Vsi se dobro spominjamo, kaj je vse počenjal svetovni kapitalizem proti boljševiški Rusiji. Formiral je razne vojske, hotel je Rusijo izstradati, še do danes je niso priznale vse evropske države.

Fašizem mori ljudi, pretepa duhovnike, vdira v privatna stanovanja, uničuje cele stanove eksistenčno, zažiga prosvetne domove, odreka svobodo in pravico do življenja celim narodom, toda svetovni kapitalizem se ne gane, nasprotno še proslavlja fašizem in njegovega voditelja kot neko izredno silo. Ves kapitalistični red s fašizmom vred je gnil, zato ni več daleč njegova smrtna ura. Čim prej, tem bolje. Vodstvo družbe pa morajo prevzeti novi, zdravi elementi ter jo pozidati na temeljih resnične demokracije, koji je podlaga pravičnost in poštenost.

Celokupno nemško delavstvo za osemurni delavnik.

Kakor znano, so se za časa inflacije, ko je bilo nemško gospodarstvo čisto na tleh, zavzeli vsi stanovni nemškega naroda za ozdravljenje tega neznoznega stanja. Vsak stan je bil pripravljen doprinesiti nekaj žrtev za skupnost. Brez obotavljanja treba priznati, da je najtežje breme prevzejo na svoje rame nemško delavstvo. Med drugimi koncesijami je bil tudi prekoosemurni delavnik. Nemško delavstvo je namreč spoznalo, da ne gre samo za ekzistenco podjetij in njih lastnikov, ampak da gre prav tako tudi za njegovo ekzistenco samo. Od tedaj naprej dela nemški delavec 10 in še več ur na dan.

Najhujša nevarnost, ki je pretila nemški republikli, je minula. Gospodarstvo se je počasi ozdravilo, valuta se je stabilizirala, Nemčija je začela stopati na inozemski trg kot resen konkurent v marsičem. Danes delajo tovarne v Nemčiji s polno paro, saj dobivajo neprestano naročila od povsod, posebno pa še v zadnjem času iz Anglije, kjer industrija radi rudarske stavke ne more zadostiti konzumu. Marsikdo bi tedaj mislil, da tedaj v Nemčiji sploh ni brezposelnosti. Pa ni tako! Tudi v Nemčiji imamo armado brezposelnih, ki se nikakor noče zmanjšati tako hitro. Res je sicer, da je število brezposelnih v zadnjem mesecu padlo za nekako 40 tisoč, a kaj ko pa jih je še vseeno »samo« 1,085.000. Tukaj pa so všteti samo oni moški delavci, ki sprejemajo državno brezposelno podporo. Žensk, ki dobivajo brezposelno podporo, je pa brez dela nekaj nad 250 tisoč. Ni pa nam znano skupno število brezposelnih tudi onih, ki ne uživajo podporo.

Ta fakt je zganil nemške strokovne organizacije, da so začele misliti, kako bi se dala odpraviti brezposelnost. Kot eden najmočnejših pripomočkov naj bi bilo skrčenje delovnega časa. Namesto da se dela 10 do 12 ur, naj se zakonitim potom določi osemurni delavnik, ki je predpogoj za ublažitev brezposelnosti.

Sklep, katerega so na konferenci 28. oktobra t. l. podpisale vse nemške strokovne organizacije, se glasi: »Temeljni vzrok današnje brezposelnosti korenini v razvoju modernega gospodarstva. Za dosegov pravega zadovoljanja brezposelnosti, ki jo nujno povzroča v tehničnem in organizatoričnem oziru napredujoče izpopolnjevanje podjetij, so nujno potrebne popolnoma pozitivne odredbe.

Podpisane organizacije izjavljajo, da ne zadostuje, da se opozarja javnost na nasprotje med čezurnim delom in popolno brezposelnostjo milijonov, ampak da treba zakonitega pritiska, da se zagotovi izvedba osemurnega delavnika. Skrčenje sedanjega delovnega časa je potrebno za tehnični in organizatorični razvoj, je pa obenem tudi predpogoj za odpravo brezposelnosti. Iz tega raz-

loga zahtevajo podpisane organizacije takojšnjo spremembo sedaj veljavnih določb delovnega časa potom nujnega zakona za upostavitev osemurnika.

Ta energična zahteva organiziranega nemškega delavstva, podprta s stvarnimi razlogi, nam je lahko porok, da bodo nemški tovariši to, kar zahtevajo, tudi dosegli. V. P.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza papirniškega delavstva.

Občni zbor Zveze papirniškega delavstva se v nedeljo, dne 14. novembra vsled napačno navedene ure v zadnji Pravici ni vršil. Zastopniki skupine v Preski so se glasom razposlanih vabil zbrali za občni zbor dopoldne ob 9, zastopniki vevške skupine pa ob 3 popoldne, kakor je bilo naznačeno v Pravici. Vsled tega nesporednega občnega zbora ni zboroval v nedeljo, pač pa se je sklenilo, da bo občni zbor Zveze v nedeljo, dne 5. decembra ob 8 zjutraj. Vse zaupnike prosimo, da se občnega zbora sigurno udeležijo. — Načelstvo.

Zveza tobačnega delavstva.

Tobačno delavstvo se organizira. Po zadnjem skupnem shodu tobačnega delavstva, ki se je vršil v Mestnem domu, je postalo med tobačnim delavstvom živahno. Prodrlo je prepričanje, da mora biti vsak delavec in delavka organiziran, ker drugače je delavstvo samo svoj grobokop. Nič ne pomaga stokanje za plotom ali med štirimi stenami, delavstvo mora s povzdignjeno glavo na plan, v javnost in v organiziranih delavskih bataljonih skupno nastopati za svoje pravice, za boljše življenje in zagotovitev za starost. O, še živi v nas duh starih borcev, ki gledajo na nas, ni zastoj

Stavka angleških rudarjev.

Koncem zadnjega poročila o angleški stavki smo zapisali, da se poroča, da je vedno več rudarjev na delu. Izkazalo se je pozneje, da je to resnično. Menda je pač povsem razumljivo. Podjetniki so ponudili rudarjem pogajanja po posameznih okrajih. Centralno vodstvo je predlog odbilo, s čimer pa v nekaterih revirjih rudarji niso bili zadovoljni. Upoštevati moramo, da po več kot 20 tedenski stavki pač lahko tudi še tako reelna disciplina odpove. Tako je danes na delu blizu 300.000 rudarjev od 1.300.000, kolikor jih je vseh skupaj. Torej približno ena tretjina. Generalni tajnik Cook je začel s protiahtajico, ki pa končno ni uspela. Cook se je namreč takoj v

začetku stavke postavil na skrajno radikalno stališče: niti minute več dela, niti pare manj plače. Tako stališče pa je lahko ali najboljšje ali pa najslabše. Tekom stavke se je pokazalo, da ni dobro. Bilo je v teh mesecih več trenutkov, ko bi to radikalno vodstvo rudarjev lahko nekoliko popustilo in problem bi bil najbrže že rešen. Danes pa je stvar drugačna. Vlada, ki je dosedaj vsaj »hotela« igrati nekako posredovalno vlogo, se je — umaknila. Prvi minister je namreč izjavil, da bi vlada s svojim vmešavanjem le še podaljšala krizo, katero morata rešiti nasprotnika sama. In res si stojita nasproti: angleški lord in lačni rudar. Podjetnik ponuja (do sedaj vsaj) rudarju delovno pogodbo, ki pa naj velja samo v enem revirju, pogodbo, ki vsebuje zmanjšanje plače, predvideva osem-

urni delavnik (preje sedemurnik), ki ne določa nikakega plačilnega minimuma in ki v splošnem rudarju ne pomeni nič dobrega. Pod takimi delovnimi pogoji dela sedaj ena tretjina vseh angleških rudarjev. Ako se bo to število pomnožilo, bo pokazala bodočnost, ki je sicer še v megli, v kateri vidi angleški rudar nove boje, nove stavke, ako ne bo prišlo v do glednem času do pametnega, za obe stranki znosnega sporazuma.

Delavska zveza.

Vabilo na občni zbor Delavske zveze za Slovenijo, ki bo zborovala v nedeljo, dne 28. novembra, ob 9 dopoldne v salonu pri Češnovarju v Kolodvorski ulici v Ljubljani, s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika o položaju; 2. poročilo tajnika, blagajnika in nadzorstva; 3. volitev odbora in 4. razgovor o organizaciji in slučajnosti. Vse zastopnike podružnic vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

Kako so plačani delavci v Sloveniji?

Delavska zbornica v Ljubljani je ugotovila na podlagi volilnega imenika za Delavsko zbornico povprečno zavarovano mezdo posameznih strok delavstva v Sloveniji. Pri nekaterih strokah n. pr. pri tiskarjih, kvalificiranih steklarjih sicer ne bo odgovarjala zavarovana mezda faktičnemu zaslužku, v večini se pa krije zavarovana mezda z dejanskim zaslužkom. Zgotovljena tabela nudi dosti verno sliko eksistenčnih pogojev našega delavstva. Slabi so, pa še ti čimdalje nesigurnejši vsled rastočih gospodarskih polomov, ki imajo za posledico rastoče število brezposelnih.

Glasom omenjene tabele znaša povprečno zavarovana mezda pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani:

Nameščenici moški 38 Din, ženske 31.60 Din. Redarji 28.50 Din. Sluge 27.50 Din. Služkinje 15 Din. Kuharji moški 33.80 Din, ženske 15.30 Din. Hlapci 24.30 Din. Delavci moški 31 dinarjev, ženske 21 Din. Dninarji moški 28.60 Din, ženske 26 Din. Drvarji moški 30.50 Din, ženske 23.50 dinarjev. Oglarji 30.90 Din. Vrtnarji moški 28.40 Din, ženske 15.40 Din. Kamnoseki 32.60 Din. Lončarji 27.60 dinarjev. Pečarji 39.50 Din. Ključavničarji 36.70 Din. Kovači 29.30 Din. Kleparji 34.30 Din. Strugarji 33.90 dinarjev. Livarji 38.40 Din. Pasaarji 38 Din. Kotlarji 39.30 Din. Željarji moški 35.40 Din, ženske 14 Din. Žičarji moški 35.90 Din, ženske 11.60 dinarjev. Verigarji 36 Din. Mehaniki 35.60 Din. Strojniki 39 Din. Kurjači 36 Din. Zlatarji moški 37.90 Din, ženske 30.20 Din. Urarji 23.90 Din. Izdelovalci instrumentov 16.80 Din.

vrst, ki bodo ravno zato, da nimajo s krivičnim dobičkom umazanih rok, mogli dvigniti zastavo Cerkve in domovine in spoštovanja vredne delavske družine, otete iz beznice. Dvoboj z Rudolfom bo dvignil to zavest, to odločnost.

Starejšinstvo Krekove mladine naj knjigo prouči. Gotovo bo teh misli. Odséki »Svete vojske« tudi. In povsod tozadevne akademije! Teden pred novim letom z 31. decembrom je blizu. Vesel bo Krek v nebesih, če ta knjižica osvoji njegove vrste. Če bi ne bilo nič drugega v tej knjigi ko teh par junakovih pisem, ti mora nekaj vojniškega prevzeti srce. Tako možko brez ovinkov ne piše noben vojaški poveljnik. Da bi srbska mladina to brala, gotovo nas prekosi, ko ima nekaj tega jekla v sebi. Izmišljene povesti in odri, kako daleč z ostanete! Kako vse drugače te zgrabi resnično doživetje! Tu ga imaš; in tako takega značaja. Ob tovrstnem berilu postaneš svež, vesel za vsake žrtve.

V ostale pa je tudi ni steze ne rešitve za dvig in zmago katoliške ideje razen v takem junaštvu in takem orožju, ki ga občuduješ na Debevčevem junaku.

Puškarji 37.20 Din. Nožarji 26.80 Din. Izdelovalci orgel 33.40 Din. Monteri, inštalaterji 39.40 Din. Električarji 37.50 Din. Kemiki 38.10 Din. Svečarji-medičarji 28.80 Din. Steklarji 41.20 Din. Brusači 41.80 Din. Tesarji 36.10 Din. Zidarji 38 Din. Pleskarji-ličarji 38.70 Din. Krovci 40.40 Din. Graverji 34.20 Din. Fotografji moški 33.80 Din, ženske 20.40 Din. Tiskarji 48.60 Din. Črkoslikarji m. 25.70 Din, ženske 20.50 Din. Pletilstvo moški 30 Din, ženske 22 Din. Vrvarji moški 26.80 Din, ženske 29 Din. Tkalci moški 27.70 Din, ženske 23 Din. Vežilstvo moški 37 Din, ženske 21 Din. Tapetniki 40.30 Din. Barvarji moški 28.40 Din, ženske 22.20 Din. Sedlarji, jermenarji 30 Din. Strojari-usnarji 36.70 dinarjev. Knjigovezi 42 dinarjev. Ščetarji 25.70 Din. Glavnikiarji 25 Din. Mizarji 32.40 Din. Kolarji 29.70 Din. Sodarji 31.60 Din. Žagarji 27.70 Din. Košarji, pletarji 28.20 Din. Izdelovalci zobotrebcev 22.80 Din. Stolarji 14 Din. Sitarji, rešetarji 28.40 Din. Bičarji 29.50 Din. Peki moški 33.10 Din, ženske 22.40 Din. Slaščičarji moški 31 Din, ženske 19.50 Din. Mesarji moški 27.90 Din, ženske 20 Din. Mlinarji 23.30 Din. Pivoarji 41.40 Din. Sodavičarji 27.70 dinarjev. Mlekarji moški 24.30 Din, ženske 14 Din. Drogeristi 24 Din. Krojači moški 26 Din, ženske 18.40 dinarjev. Šivilje 19.30 Din. Modistinjé 23.90 Din. Klobučarji moški 34 dinarjev, ženske 30.60 Din. Čevljarji moški 25.20 Din, ženske 18.40 Din. Brivci moški 30 Din, ženske 29.30 dinarjev. Dežnikarji moški 22.70 Din, ženske 14 Din. Šteparice 20.90 Din. Trgovina moški 32.60 Din, ženske 26 dinarjev. Gostilna moški 28.25 Din, ženske 19.60 Din. Slikarji moški 34.80 Din, ženske 34.55 Din. Podobarji 34 Din. Optikarji 21.40 Din. Bandažisti 31 Din. Vulkanizatorji 48 dinarjev. Zobotehnikarji moški 32.80 dinarjev, ženske 25.60 Din. Dimničarji 23.50 Din. Organisti 13.20 Din. Cerkovniki 17.80 Din. Šoferji 37.70 dinarjev. Ribiči 33.20 Din. Kletarji 35.70 Din. Godbeniki moški 42 Din, ženske 37.80 Din. Delavnica za cerkveno umetnost 48 Din. Cestarji 15.40 dinarjev. Postrešeki 9.60 Din. Komisionarji 9.60 Din.

Kakor smo že poudarili, pri nekaterih strokah je razlika, v splošnem se pa krije povprečna zavarovana mezda z resničnim zaslužkom. Če pomislimo, da je velika večina delavstva poročena, potem je jasno, da imajo težko življenje, da je glad v družini. Zelja, nekega bogataša, ki je pred kratkim trdil, da bo delavec šele takrat pohleven, ko bo stradal, se že uresničuje. Ampak tisti človekoljubni kapitalist si naj zapiše za ušesa, da bo šlo slabo tudi njemu, če bo propadel tisti, ki mu sedaj zbira zaklade in veča premoženje.

K viničarskem kongresu.

Brezdvomno smo viničarji v gospodarskem in socialnem oziru izmed vsega delavstva na najslabšem. Nimamo nobenega zavarovanja, ne za bolezen, starost ali nezgodo. Viničarski red in starostno zavarovanje leži nezakonjena v belgrajski vladni miznici. Delovni pogoji viničarjev so taki, da vkljub največji pridnosti in varčnosti, ne odgovarjajo potrebam vsakdanjega, vsaj koruznega kruha. Otroci viničarjev, hodijo pol bosi in nagi, brez zadostnih sredstev za skromno življenje. Povojni kapitalizem, poln sebičnosti in izkoriščanja, je vrgel viničarja iz občestva z njegovim gospodarjem, katerega je užival vsaj deloma pred vojno. Vrgel ga je iz njegove stanovske produktivne vrednosti, kot glavnega činitelja vinogradništva sploh, in ga oropal človekovega dostojanstva, ker je zavrzel krščansko pravičnost in ljubezen napram onemu, ki daruje vse svoje življenjske sile na žrtvenik pridobitve velikega bogastva narave, slovenskih in haloških gor. V sedanjih razmerah velja viničarju le: delaj, stradaj, molči! Ko nisi za delo, umri, kjer hočeš!

Kdo je kriv? Prva največja krivda je naša. Viničarskih družin je skupaj

Anton Žaren:

Zgled za značaje.

Junak dveh stoletij je našel v nas svojega pesnika in svojega pripovedovalca. Njegovega pesnika še nisem bral, ker stane velika in obsežna umetniška knjiga — za vrednost sicer malenkost zame pa vendar 70 dinarjev; pač pa sem prebral knjigo o njem iz rok njegovega pripovedovalca. Ta stane vezana samo 25 dinarjev. Sestavil jo je dr. Jože Debevec za dvestoletnico kanonizacije 1726 do 31. decembra 1926 z naslovom Sveti Alojzij Gonzaga, zaščitnik krščanske mladine.

Iznenadilo me je. Mislil sem, da se bom žrtvoval iz ljubezni do dobre stvari, če jo berem. Pa glej iznenađenje! Siloma sem se moral trgati od berila v tej knjigi, da bi dalje časa užival ta značaj, to jeklo in odločnost, ki je toliko staljeno, da ga moreš uporabiti za vse dobro, in toliko žilavo in čvrsto, da se ne da ganiti za nič slabega. Skoro vsako poglavje so mi zalivale solze posebno v I. delu, ko se bori junak za zmago s takim hajdukom kot je človeška protinara-va, in kakor bi že to ne bilo zadosti,

s takim dovršenim diplomatom, vladarjem in vojakom kot je Alojzijev oče. Pa tudi pri drugem delu, čeprav pri temeljih postojiš, češ, morda bi bili tudi zame dobri, in se ustrašiš (sam sebi že smeš priznati, posebno če na samem bereš) svoje slabosti primerjaje jo s takim jeklom, in ti odleže šele, ko zmaga ta junak, za katerega si že ves navdušen, divjega brata Rudolfa in sicer na pravem in na viteškem bojišču.

Ako Krekova mladina vzgoji takih značajev, bo kmalu zaplapola njena zastava z edinopravnimi načeli in edino rešilno disciplino, ne samo v Belgradu in Zofiji, temveč tudi v Carigradu. Sicer se mi zdi, da bo ta knjiga največ hasnila dijakom gimnazijcem, realcem, učiteljsčnikom in zlasti akademikom, ki imajo viteško voljo. Pa če bo pri teh naštetih več ognja, bo pa pri delavcih morebiti več dejanja. Prav bi bilo, da pri skupinah JSZ predvsem pri Krekovi mladini dovrše posvet, kako z lastno akademijo proslaviti tega junaka. Majhen načrt je stal začetkom leta v Škof. listu. Sledil bo temu, upam, drug prav, da bo kmalu narastlo mladje jeklenih viteških delavskih

okroglo 40 tisoč. Vsak izmed teh pa hodi svoja pota, išče sreče in rešitve. Nimamo sloge, ne enotnosti. Veliko premalo nas je še, kateri hodimo pravo pot truda in boja za naše svete pravice in kruh, pot medsebojnega podpiranja in stanovske zavesti v združeni organizaciji — Strokovni zvezi viničarjev, s sedežem v Ljutomeru, katera je danes edina predstaviteljica viničarskega stanu in katera priredi letos v dneh 7. in 8. decembra v prostorih Katoliškega doma v Ljutomeru svoj I. viničarski kongres, na katerega vabi vse viničarje od blizu in daleč. Vabi pa tudi vse one, kateri bi pokazali resno voljo sodelovati pri rešitvi viničarskega vprašanja.

Prvi bo ta dan v zgodovini našega več stoletij obstoječega viničarskega stanu.

Velik bode ta dan za nas, ker bo viničar sam javno povedal svoje težnje in podal smer za rešitev njegovega problema, kot mu narekuje to poštna vest in zdrav razum, povedal bode v pravcu vsestranske pravičnosti, brez demagoštva, brez vabljenih besed, golo resnico.

Važen bode ta dan za nas, ker bomo določili skupne smernice za našo bodočnost, predvsem program in zahteve naše organizacije in načrt za njeno veliko praktično izpeljavo. Poudarjali pa bomo predvsem načela krščanskega socializma, kateri je naš edini rešitelj.

Tedenske novice.

Smrtna nesreča v Ljubljani. Stavbenega odra Triplatove gostilne na Ambroževem trgu v Ljubljani je padel tri metre globoko na tla delavec Janez Jeronim in se po glavi tako težko poškodoval, da je kmalu nato izdihnil.

Porota. Četrto letošnje porotno zasedanje se začne 22. novembra. Porotniki so že izzrebani.

Prenočevanje sredi Save. Neki ljubljanski profesor z ženo je v nedeljo zvečer ob 9 pri brodniku Cerarju nasproti Kresnic zahteval, da ga prepelje z brodom čez naraslo Savo, da pride še na večerni vlak. Ker je bila zahteva vsled temne noči odbita, je profesor sam odvezal čoln, ki je bil pritrjen z žico. Domači sin je slišal rožljanje verige, toda ko je pritekkel k Savi, je čoln profesor že odrinil od brega. Sredi Save se je pa skrilec, ki je bil pritrjen na železno žico preko Save, naenkrat pokvaril in čoln se ni nikamor več premaknil. Šele zjutraj se potem posrečilo Cerarjevemu, da so rešili profesorja in njegovo ženo, ki gotovo ne bosta pozabila, kako sta prenočila sredi Save.

Roparski umor. V Ljubljani so dobili na stanovanju v Rožni ulici mrtvega sejmarja Karla Primožiča, ležečega pod velikim kupom oblek z rano na glavi. Ker je Primožič hodil stalno po sejmi, ga ni več dni pogrešila niti njegova gospodinja, pač pa so opazili njegovi tovariši, da ga ni več na sejmi. To je dalo nekemu njegovemu prijatelju povod, da se je oglašil na njegovem stanovanju v Ljubljani, kjer so ga dobili v zaklenjeni sobi mrtvega. Po sobi je bilo vse razmetano, kar je znamenje, da je iskal morilec denar. Morilca išče policija.

Strašna smrt. V sod poln vrelega luga je padla v Žabji vasi tri leta stara Frančiška Florijančič, hčerka rudarja v Trbovljah. Odpeljali so nesrečnega otroka takoj v bolnico, toda deklica je dobila tako hude opekline po vsem životu, da je kmalu nato umrla v strašnih bolečinah.

V smrtni nevarnosti. Iz Maribora so peljali nekega umobolnega moža v Ljubljano. Na postaji Grobelno je čuvaju ušel iz vlaka in hitel po progi, pa kateri se je bližal postaji vlak iz nasprotni smeri. Za njim je tekel tudi njegov čuvaj, da bi ga rešil. Ker je bilo že prepozno, sta prišla oba pod lokomotivo. Sreča v nesreči je bila, da ju ni vlak povozil, pač pa sta dobila občutne poškodbe posebno na glavi.

Ko se Budha je včlovečil, da človeštvo bi osrečil, čajev grmič je takrat nam prinesel v blagodat.

Velika tatvina. V noči od sobote na nedeljo so neznani tatovi vlomili v trgovino trgovca Jegliča na Pragerskem in so mu odnesli 42.000 Din gotovine.

Znižana voznja za člane planinskih društev. Prometni minister je izdal pred kratkim novo odredbo, s katero dovoljuje članom planinskih društev, ako potujejo v skupinah po najmanj pet oseb, polovično voznjo po državnih železnicah.

Sredi novembra je zacvetela češnja na vrtu g. župnika Josipa Lončariča pri Sv. Jederti nad Laškimi, ki je poslal uredništvu cvetočo vejico.

Samoumor mladega fanta. Pod vlak je skočil pri Hrušici nad Jesenicami 15 letni Ivan Slivnik, doma s Hrušice. Slivnik se je na Savi učil pri mizarskem mojstru Slibarju. Vsled neke nepoštenosti ga je mojster odpustil in mu izročil tuji knjižico. Ker se je pa fant bal iti domov, je baje celo noč taval okoli in se zjutraj vrgel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril.

Utonil je v Radovni pri Bledu šestletni Franc Smole. Z drugimi otroci vred je metal v vodo smrekove storže, a mu je pri tem spolzelo, da je zdrknul v vodo. Narasla Radovna ga je nesla dalje. Nekomu se je posrečilo, da ga je pograbil za obleko, a močan vodni tok mu ga je iztrgal iz rok in tako je izginil v tolmunih.

V spanju skočil skozi okno. V Zagrebu je prenočeval v prvem nadstropju neke gostilne gostilničar Ivan Jakšič iz Markuševca. Okoli polnoči so gostilničar in sosedje začeli vpitije na pomoč. Pod oknom so videli ležečega Jakšiča z zdrobljenim prsnim košem in težkimi poškodbami na glavi. Jakšič je izjavil, da nič ne ve, kako se je zgodilo in da je najbrže v spanju skočil skozi okno.

Nesreča z granato. V Kalinoviku v Bosni je 11 letni pastir Radovan Mandić našel v gozdu granato in se z njo igral. Naenkrat se je granata razpočila in mu odtrgala vseh devet prstov in mu tudi sicer prizadejala težke rane.

Lepa vsota. Glavna carinarnica v Zagrebu je obsodila dunajskega trgovskega agenta Oskarja Negelbergerja na 12 milijonov dinarjev globe, ker so ga zasačili v Zagrebu, ko je vtihotapil 651 kg svile. Agentu se je posrečilo, da jo je odkuril preko meje. Za globo so sedaj odgovorni trgovci, o katerih se je dognalo, da so bili z njimi v zvezi.

Železna hiša. Osješka livarna in tovarna strojev je postavila v Zagrebu prvo železno hišo po Försterjevem patentu. Hiša ima šest sob in vse postranske prostore, električno razsvetljavo, centralno kurjavo in vodo. Stane 210.000 Din brez zemljišča. Hiša je varna pred ognjem in odporna proti mrazu in vročini. Tovarna dela tudi manjše hiše po 46.000 Din.

Izvršitev smrtni obsodbe. V Sabcu so ustrelili bivšega poštnega upravnika v Bogatiču, Vlajka Nikoliča, ki je bil ubil svojega naslednika v službi Dragana Nediča.

Žalosten rodbinski dogodek. V Berlinu se je izvršil pred kratkim sledeči žalosten dogodek. Pisar Henrik Jansen, težko bolan na vnetju pljuč, je čutil, da se bliža njegova zadnja ura in je poklical k sebi svojo hčerko Katarino, ki jo je nad vse na svetu ljubil. Ko jo je objel, je naenkrat zgrabil nož in ga zasadi dekletu večkrat divje v prsi, nato pa še sebi v srce, kričeč: Ne morem pustiti svojega otroka samega na svetu, brez vsakega varstva! — Mati, ki je bila priča tega strašnega prizora, je omedlela in zblaznela.

Društvo diplomiranih babic za Slovenijo. Poročamo, da smo na vse sreske poglavarje v Sloveniji odposlali prošnje glede plač občinskim, sreskim in okrožnim babicam. Dobro bi bilo, da bi tudi same napravile prošnjo, da bolj gotovo dosežemo naše pravice. Vsaka naj se pri tej priliki v prošnji sklicuje na člen 106 finančnega zakona, ki določa, da prejemki ne smejo biti manjši nego 1.800 Din na leto. Prosimo vse članice, da naznanijo vse mazačke, in

sicer naj natančno navedejo ime in priimek mazačke ter porodnice, nadalje kraj in dan poroda.

Mirko Kunčič:

Alkoholizem in delavstvo.

Strahovite rane, ki jih je zadala človeštvu vojna, so videti neozdravljive, nezaceljive. Njih smrad in gnoj se širita, prenašata iz poedinca na poedinca, in kar je najbolj žalostno: tudi mladina je že povsem okužena od njih. Ali ni nobenega izhoda, nobenega pripomočka, s katerim bi se moglo to zlo korenito iztrebiti? — O da! — sredstvo je tu: prerodimo srca, usmerimo polet svojih duš proti solncu, zajezimo tok pijančevanja, iz katerega izvirajo po večini vse skrbi in težave, ki nas tarejo v vsakdanjem življenju. Nezdovoljstvo nad obstoječimi razmerami je že nekaka akutna bolezen mase. Ljudje tožijo čez draginjo, zabavljajo čez davke, se sklicujejo v raznih slučajih na pomanjkanje denarja — v protislovju s tem pa s polnimi rokami trošijo s krvavimi žulji pridobljene novce v naročje krvosesom, ki se na njih račun zalivajo s toľščo in odevajo z glorio »pošteno« pridobljenega kapitala!

Posebno pereče je vprašanje odprave socialne bede in moralne razruvanosti iz vrst našega delavstva. Dokazano je namreč povsem zanesljivo s statistiko raznih bolnic, hišnic, popoljševalnic in blaznic, da zahteva alkohol največ žrtev baš pri njem. Ako bi mogli in smeli pogledati za zastore rodbinskega življenja, bi videli čestokrat socialno bedo brez primere, videli bi prizore, za katerih podroben opis bi primanjkovalo primernih besedi in izrazov. Z vsjo odločnostjo se moramo upreti pogubnim strastem, ki so se razpasle med delavskimi vrstami. Protialkoholno gibanje je eno izmed najvažnejših sodobnih pokretov, katerih namen je: s požrtvovalnim delom, idejnim prepričanjem in moralnimi vzgledi vplivati pomirjevalno na maso. Geslo njegovih pionirjev je: več knjižnic, čitalnic, izobraževalnih in prosvetnih društev — ter manj vinskih beznic in žganjarn! Listi, ki so si stavili te smernice na čelo in propagirajo treznostno idejo med slovenskim narodom, so: »Mladji junak« poučno-zabavni list za mladino. Stane celoletno samo 10 dinarjev. »Preporod«, mesečnik za prepričanje in pravno povzdigo naroda. Stane celoletno 25 dinarjev. »Naša bodočnost«, gospodarski list, celoletna naročnina 3 dinarje. Vsi trije navedeni listi se naročajo pismeno ali ustno pri upravi: Poljanski nasip 10. Našemu delavstvu priporočamo najtopleje vse tri liste, posebno pa še »Mladega junaka«, ki je najprimernejši, najzabavnejši in obenem najcenejši list za deco.

Krekova mladina.

Krekova mladina Ljubljana bo vprizorila v nedeljo dne 28. t. m. v Ljudskem domu, Streliška ulica 12, ob pol 8 zvečer igro »Pri Hrastovih« v 3 dejanjih. Vabimo vse prijatelje in ljubitelje dramatike. Cenjeno občinstvo opozarjamo že vnaprej na predstavo »Egiptovski Jožef«, ki jo bo priredila Krekova mladina na 8. decembra ob 3 popoldne. Odbor. — Krekova mladina Zalog bo vprizorila v nedeljo 21. t. m. v domu v Dev. Mar. v Polju ob 3 popoldne viteško igro »Kapelica na gori«. Cenjeno občinstvo opozarjamo, da je igra velezanimiva in da bo prvič svetila elektrika, kar bo predstavo še olepšalo. Zato prijatelji delavske mladine v nedeljo popoldne vsi k predstavi.

Krekova mladina Vič. V petek 19. t. m. ob pol 8 zvečer se bo vršilo pri nas prvo predavanje iz serije predavanj socialnega tečaja. Opozarjamo vse tovariše, da se sestanka v petek, kakor tudi prihodnjih, gotovo udeležite. V petek predava glavni urednik Franc Terseglav o temi »Delavstvo in katolicizem«.

Krekova mladina Sv. Jedert. Zadnje nedeljo 14. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor naše »Krekove mladine«. Navzočih je bilo precej fantov in deklet, ki so z velikim zanimanjem sledili sporedu. Funkcionarji pripravljalnega odbora so podali kratka poročila o delu odbora, ki je pripravil vse potrebno za ustanovitev »Krekove mladine«, ki šteje že 30 članov. Po poročilih so se vršile volitve novega odbora. Imena odbornikov jamčijo, da bo naša »Krekova mladina« uspevala v vsakem oziru. Nato je spregovoril centralni tajnik Pitako, ki je razvijal cilje in pota Krekove mladine, poudarjal pomen našega poslanstva in nas bodril k učenju in izobrazbi. Temelj našemu gibanju naj bo globoka vera in zupanje v naš program in naše ideale. Po kratkih in življenja polnih besedah tovariša tajnika, katerih vsaka je zadela v živo, se je razvila pestra debata tičoč se vseh vprašanj, ki zadevajo trpina — delavca. S posebnim veseljem moramo omeniti, da je celemu občnemu zboru prisostvoval naš priljubljeni gospod župnik Josip Lončarič, kar je dalo celotnemu sestanku vse drugo obeležje kot bi bilo drugače. V prepričanju, da smo storili zopet korak naprej, se je lepo uspeli ustanovni občni zbor zaključiti.

Dopisi.

Hrastnik. Preteklo nedeljo se je vršil v gostilni Rückl ustanovni občni zbor »Krekove mladine« za okoliš kemične tovarne. Občni zbor je bil dobro obiskan. V nedeljo 21. t. m. ponovi dramatični odsek Kat. izobr. društva ob 4 popoldne v Logerjevi dvorani znano igro »Fernando«. Društvena knjižnica se nahaja v Logerjevem mlinu zgoraj. Knjige se dobijo vsako nedeljo od 1.—3. ure popoldne.

Zagorje ob Savi. Gospodje pri Trboveljski družbi so se vendar zganili in poslali v Pisovški revir ing. Pehanija. G. inženir si je vse prav temeljito ogledal. Videl je, da je v jami velik nered. Ponekod je vse v blatu, drugje so pa dušljivi plini. Rudarji spričo teh nečednih razmer nadčloveško trpe, zaslužek je pa neznan majhen. Prepričani smo, ker poznamo g. Pehanija kot objektivnega človeka, da se bo enkrat naredil tukaj red, kar je pač že skrajni čas. — G. dr. Jakob Žagar je pred odhodom na svoje novo službeno mesto daroval skupini Strokovne zveze rudarjev 100 Din. Srčna hvala!

Jesenice. Pevski in godbeni odsek Kat. del. društva Jesenice priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v domu koncert, ki obsega 14 pevskih in glasbenih točk z velezanimivo vsebino. Gotovo se nihče posetnikov ne bo kesal, ako poseti ta koncert. Zato vsi prijatelji lepega petja in godbe vljudno vabljeni.

Jesenice. V nedeljo se je vršilo pri nas javno predavanje o delavskem zavarovanju, ki so ga priredili narodni socialisti. Predaval je dr. Bohinc. Sicer je to zelo težko vprašanje in se v par urah ne da obdelati. Predavatelj je povedal marsikaj napačnega, iz česar se vidi, da ne čuti tistih globokih praktičnih potreb zavarovanja, ki jih pač more čutiti le delavec. Pač bomo o tem še imeli priliko govoriti. K besedi se je oglašil soc. dem. Ravnik in tožil, da se delavstvo premalo briga za svoje zavarovanje. Na tem mestu povemo marksistom, da imajo priliko taka svoja mnenja povedati v upravnih odborih. Ker so si pa te okupirali v Bratovskih skladnicah marksisti, zato naj bodo tudi oni odgovorni za vse neuspehe, ki smo jih in jih najbrže še bomo beležili. Da se XVIII. razred bolniškega zavarovanja Bratovskih skladnic še ni izvdel je pač krivda upravnih odborov, ki so v rokah podjetnikov in marksistov, ki nimajo smisla za odgovornost pred delavstvom. Dalje je poročal dr. Bohinc o kongresu Del. zbornic v Belgradu. Med drugim je navedel vzroke gospodarske krize, katere posledice najbolj občuti delavec. Omenjal je tudi vmešavanje političnih strank v ta strogo strokovna vprašanja. Mi vsi vemo, da je to nezdravo in da so te

metode kvarne. Še boljše pa vemo, da so jih pri nas podpirali politični krogi SDS, h katerim se šteje »sodrug« dr. Bohinc. Morebiti se je pa poboljšal, ko je tako bridko tožil. Sploh pa je bilo predavanje slabo obiskano in še to so bili večinoma pristaši vseh drugih organizacij, samo »nacionalnih« ne.

Razno.

Sto let župnik. Mnogokrat čitamo o župnikih, ki so bili mnogo let v eni in isti župniji, toda gotovo še ni prekoračen rekord, ki ga je dosegel župnik Anton Haasech, ki je umrl leta 1586, star 125 let. Bil je to prvi župnik v Geulle, pod škofijo Lütich v Belgiji. Ko je bil star 73 let, ga je generalni vikar pozval, naj stopi v pokoj, nakar ga je župnik prašal, koliko je bil star zadnji papež, ki je umrl. »Bil je toliko star, kot ste sedaj vi,« je dobil odgovor. »Dobro,« je odvrnil župnik, »ako je bil on zmogel voditi celotno in vesoljno katoliško Cerkev, bom tudi jaz še dober za navadnega vaškega župnika.« Ostal je v službi. Ko je bil star 110 let, je prišel sam škof, da bi starčka pregovoril, naj bi opustil dušno pastirstvo. Škof je bil mnenja, da mora biti starček že popolnoma otročji. Stavil mu je zato več vprašanj, tičočih se duhovniških nalog. Starček pa je na vsa vprašanja točno in popolnoma pravilno odgovarjal. Končno mu je naložil, da pove sedem zakramentov, a župnik je drugega, t. j. sveto birmo, izpustil. Škof mu pravi: »Vi pa vedno birmo izpuščate,« nakar je dobil tale odgovor: »Mnogo mnogo let je že preteklo, kar ni bilo nobenega škofa v Geulle, da bi birmal, zato sem mislil, da tega zakramenta nič več ni ter da so ga odpravili.« Škof je migljaj razumel ter tudi spoznal, da je stari mož še zelo čvrstega duha in pustil ga je na župniji do smrti v 126. letu. Ko so starčka vprašali, kako je mogel doseči tako

visoko starost, je odvrnil: »Varoval sem se vedno treh reči: nečistega greha, pijanosti in jeze.«

Dragocena žival. Dorasel kit na Grönlandiji da eno tono ribje kosti, vredno 10.000 dolarjev in 25 ton olja, vrednega okoli 2.500 dolarjev. Zato je razumljivo, da je lov na to žival zelo živahen, in ako se ne bo nič ukrenilo, bo sčasoma kit popolnoma izumrl.

Velika nesreča v Parizu. Notranje ogrodje neke osmeronadstropne hiše v Parizu se je zrušilo med gradbo. Pri tej priliki je bilo pokopanih pod ruševinami več zidarjev, od katerih je osem mrtvih in več težko ranjenih.

Stavka rudarjev na Madžarskem. V Nagy Batonu je stopilo v stavko 1700 rudarjev, ker se ni ugodilo njih zahtevi po povišanju plač.

Za žene in dekleta.

Zelen peteršilj za zimo. Zelen peteršilj moreš imeti vso zimo doma, če odbereš jeseni nekaj boljših peteršiljevih korenin ter jih vsadiš v lonec ali zabojček. Drži lonec na zračnem prostoru ter peteršilj od časa do časa zalivaj.

Mesa in zelenjave ne namakaj dolgo v vodi. Naše kuharice devajo še pogostoma meso in zelenjavo v vodo zato, da se ohrani v svežem stanju; mnogokrat pa tudi iz gole navade. To ravnanje je čisto napačno, ker izgubijo s tem jedila veliko na svoji vrednosti ali tečnosti. Voda ima namreč lastnost, da izvleče iz jedil najboljše redilne snovi, in to tem bolj, čim bolj je bogata na rudninskih solih. Teh pa v vodi nikdar ne zmanjka. Te vode, ki imajo več ali manj apna v sebi, so škodljive tudi v tem oziru, da postanejo namakana jedila bolj trda. Vsled tega ne smemo puščati mesa nikdar dalj časa v vodi, kakor je to ravno potreba, da se opere. Vešče kuharice dobro vedo iz izkušnje, da je pred napravljanjem v vodi namočena zelenjava veliko manj

okusna, in zato tudi nočejo kupovati na trgu oprane zelenjave.

Kako se lahko prepričamo, če je sukno pravo ali ne? Iz sukna izločimo nitke podolgem in počez. Posamezne nitke zažgemo. Pri volneni nitki se naredi gobnato oglje v velikosti prosenega zrna, ki zaduši plamen. Zelo lahko zgori konopna ali lanena nitka, najhitreje pa bombaževa (pavolnata). Ako na ta način blago preizkusimo, bomo spoznali še tako dobro ponarejeno sukno.

Kako se lika svila? Za likanje svile ne smemo nikdar uporabljati zelo vročega železa. Med železo in svilo deni vedno kos belega papirja. Dobro se lika, če denes svilo med dva papirja ter železo pri likanju počasi vlečeš.

Zobobol pride od prehlajenja ali le od zoba, to je od živca. Zobobol, ki pride od prehlajenja in se pojavi navadno po celi strani čeljusti, prežene le s toploto. Pazi, da imaš tople noge in da ne prideš prehitro iz tople sobe na mrzlo ali na prepih. Usta si izpiraj z mlačno vodo, v kateri si skuhal nekoliko kamelice, ajbiša ali žajbelna. — Če te boli le en sam zob, ker je postal gnil, izgine včasih bolečina popolnoma, ako držiš noge eno minuto v mrzli vodi ali ako si narediš mrzli ovitek na vrat in istega pustiš dve uri. Ne pozabi nikdar na izpiranje ust, tudi če imaš zdrave zobe. Zelo dobro je pripraviti si vodo v steklenico in v isti raztopiti nekaj zrn hipermangankislega kalija, ki se dobi v lekarni ali drogeriji. Če si zvečer ali jutraj izmiješ zobe, kanj v vodo par kapljic pripravljene raztopine. Ista odzame ustom neprijeten duh in obvaruje zobe gnilobe.

Agitirajte za »Pravico«!

Za kratek čas.

Pri zdravniku. Zdravnik: »Še nekaj bi vam svetoval: »Nikar preveč piva ne pijte!« — »Bodite brez skrbi — piva pri meni ni nikoli preveč!«

Vprašanje in odgovor. Kak razloček je med mladim in starim zdravnikom? — Mladega obide rdečica, ko dobi denar; star postane rdeč, če ga ne dobi.

V naglici. Učitelj: »Žane, ti si zopet jabolka kradel. Kaj bo s teboj?« — »Jaz se zmeraj bojim, da se še enkrat v zaporu vidiva!«

Previdnost. A: »Gospod zdravnik, Vi imate hud nahod, zakaj si nobenega zdravila ne zapišete?« — Zdravnik: »Zastonj v teh slabih časih človek nerad zdravi; če pa kaj zapišem, stane denar — in tega ne maram!«

Zmota. Gospod logar pride ob tleh jutraj iz gostilne domov. Ko se razpravlja, se žena zbudi in reče: »Ali hočeš zopet na lov — misli vendar na svoje zdravje in name ter ostani doma!« — On: »Imaš prav, ljuba moja, — bolj pametno je, da grem spat!«

Spoznal ga je. A: »Ali bi mogel s teboj eno besedo izpregovoriti?« — B: »Lahko, če ni ta beseda denar!«

Dobro mu je povedala. Dijak svoji sestrični: »Zdaj se že štiri leta učiš latinščine. Ali že veš, koliko spolov pozna latinščina?« — Ona: »Tri: ženski, srednji in postranski, ki so ga prej imenovali moški spol.«

Napačno ime. Sodnik: »Nočnemu čuvaju je vaš mož povedal napačno ime in vi ste bili tudi zraven. Kaj veste o tem?« — Žena: »Gospod sodnik, čuvaj je le mojega moža vjezil, in kadar je on jezen, sam sebe ne pozna!«

Denar.

Vrednost denarja. Za 1 dolar dobiš 56.60 Din; za 100 franc. frankov 191 Din; za 100 lir 232 Din; 100 avstrijskih šilingov 800 Din; za 100 čeških kron 168 Din; za 100 nemških mark 1347 Din.

Pierre L'Ermitte:

3

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Gospod župnik, kaj pa naj naredim z njo!«

Ta odgovor je bil upravičen. Spričo strahovite konkurence za mesta ni mogla Rozalina de Cressy sedaj dobiti nobenega.

V tem hipu se je oglasil zvonec pri telefonu v pisarni.

»Dovolite, gospodična?«

»O, gospod župnik!...«

Župnik stopi k aparatu in takoj je videti, da ga obvestilo jako zanima.

Gospodična de Cressy sliši polovične stavke, ki puščajo odprto vsako možnost, da spopolnite drugo polovico.

— »Pa vi prihajate ravno prav..., kot marec v postu, imam nekaj za vas!...«

»...«

»Mogoče takoj.«

»...«

»Kdo ve?... Sinja ptica!...«

»...«

»O, imeli boste odgovor še pred večerom.«

»...«

»Na vsak način ne najmite nikogar, preden ne odgovorim!... Obljuba drži?«

»...«

»Jaz se zanašam! Priporočam se naj sveti družini!...«

»...«

»Recimo b o d o o č i sveti družini.«

Ko se je župnik vrnil, se je zdel zelo zadovoljen, a tudi nekoliko v zadregi.

To pot pogleda gospodična de Cressy z očmi, ki hočejo vedeti še več kot mu je bilo razodelo prejšnje spraševanje.

»Gospodična, ali ste jaka žena?«

»Nadam se, vsaj voljo imam, da postanem.«

»Ali bi hoteli vzeti življenje tako, kot so ga pojмили nekaj vaši predniki, ki so sredi XVII. stoletja često vtaknili svoj grb v žep in se šli čisto prozaično učiti kakšnega rokodelstva, da bi si tako služili kruh. In potem ko so ta grb znova pozlatili, so ga zopet izvlekli in so si bili s tem pridobili pravico, biti nanj dvakrat ponosni.«

»...?«

»Ali če imate rajši drugo prisposodbo? Ali ste sposobna, da vzamete življenje po ameriško?« Človek zapre oči in se spusti pod vodo; napravi res da neprijetno krivuljo, toda potem se pomoli ven dalje in višje. V bistvu je to isto...«

Dekle poslušala ta splošni uvod in čaka točnejšega pojasnila.

A župnik očitno okleva s pojasnilom. Ker pa je ura resna, nevarnost neizmerna, se le odloči:

»Stvar je namreč tale: Neki moj prijatelj, nov bogataš, a pošten človek dobrega srca, kožar v Gobelinski četrti, mi je pravkar telefoniral — on je namreč ta hip govoril z menoj — in mi je dejal natančno sledeče: »Moja žena išče mlado sobarico za 300 frankov mesečno, dobro rejeno, dobro oblečeno, skoraj nič dela...«

Sledil je molk. Deklica je povešala glavo kakor pred burjo. Župnik je nadaljeval:

»To je mesto — morebiti po božji previdnosti — to je edino mesto, ki vam ga morem danes, in sicer začasno — ponuditi...«

»Sobarica!«

»Noben poklic ni sramoten!«

»Sobarica!... Moja mati je imela dve!«

»Položaj je bolj jasen, bolj odrejen in lažji kot pa mesto guvernante ali učiteljice. Učiteljici da-

jejo 150 frankov na mesec; in kolikokrat se nahaja med kladivom in nakovalom..., med kuhinjo in obiteljo, včasih jo najmejo celo samo za hrano in stanovanje!«

»Sobarica,« ponavlja Rozalina de Cressy... »Ne, resnično, ne morem! Ne čutim v sebi poguma za to!«

»Pazite dobro, dete moje drago, danes imam to službo. Jutri je ne bom imel več. Bližamo se v Parizu slabi dobi v letu z ozirom na to, da ljudje že začenjajo odhajati na deželo... Prav hitro bodo postali župljani redki.«

»Ne morem!...«

Dekletu se napolnijo oči s solzami...

»Ne bom mogla nikdar... Oh, uboga moja mamica!... In moj oče!... Pa moj brat!...«

Duhovnik se nameni, vsled potrebe krut, da gre do kraja:

»Eno neprijetno vprašanje, a tukaj istotako neobhodno potrebno: Koliko imate, gospodična, v svoji denarnici, ali jasneje: Koliko denarja vam še preostaja?«

Rozalina odpre lepo ročno torbico — zadnji ostanek preteklosti —, potegne ven denarnico ter jo pomoli gospodu župniku.

»V nji je vse, kar mi ostaja.«

»Smem odpreti?«

»Prosim, da.«

Muk poln prizor...

Župnik odpre..., šteje... Rozalini de Cressy ostaja točno 23.75 fr.

»Koliko vas stane dnevno vaš hotel?«

»Dvajset frankov...«

»Kaj boste torej storili jutri?...«

»Jutri..., ah, da, saj me čaka še jutri. Ko bi bilo dovoljeno uiti temu jutri..., ubežati iz tega sveta, kjer ni več kruha zame!... dovoljeno ubiti se!...«

SVOJ DOM SI ZIDA

kdor je stalen odjemalec v poslovalnicah našega I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani!

Nad 400.000 Din ali 1,600.000 kron se je izplačalo članom na 3% popustu (dividendi) v poslovnem letu 1925/26. Ker obstoji zadruga že nad 30 let, lahko vsak sam izračuni, koliko bi utegnili znašati v tej dobi članom napravljeni prihranki.

Priglasite novih članov sprejemajo vse naše poslovalnice.